

חשבון העו"ש של חיים גורי *

הגירת בנימין תמוז: תיקונים * מי יקרא

את יורם קניוק? * הנדלולץ והפלונטר

בראיון שהעניק המשורר חיים גורי בעיתון דבר, סיפר על פגישה מוראה שניהל עם עובדי קצא"א (קו צינור הנפט אילת-אשקלון): "הפגישה נמשכה שעות רבות. בתחילתה שאל אותי אחד מהם, כדרך הישראלים: מה אתה עושה? איפה אתה עובד? נידהמתי. אמרתי להם: אתם לא יודעים? אני עובד בדבר, אנחנו לא קוראים דבר, אמרו. שאלתי: מה קוראים פועלי ארץ-ישראל? פועלי ארץ-ישראל, השיבו קוראים את אל-קודס ואל-פג'ר וחלק קורא את ידיעות אחרונות..."

חיים גורי מה קוראים פועלי ארץ-ישראל

בעוד מיליון שנה, כמו כן תפרסם סם טא"מר של איזק אסימוב על ציוויליזציות אחרות ביקום. החומר המקורי בחוברת יתבסס על רשימתו של אהרון האופטמן, שתבחן אספקטים שונים של העתידינות. סידרת הטחח האשמות של הכתב הפוליטי בג'רוזלם פוסט, מרק סיגל, וסופרו המדיני של דבר נחום ברנע, על השתקפותו של הסופר בנימין תמוז בלונדון, ורכישת בית סם, הביאו לפגישה שערך בנו של הסופר, און תמוז עם שני הכתבים. בפגישה הבהיר הבן, שאביו הסופר אכן רכש דירה בלונדון עת כיהן שם כניספח התרבות של ישראל, אך רכש אותה ורשמה על שם בנו. אלא נראה שהבן לא הצליח למחוק את הרושם ששהייתו ועסקיו של תמוז בלונדון הביאו על ברנע, והוא מסיים את רשימתו בנושא זה במילים: "קשה להשתחרר מההרגשה שהסופר הנכבד טובל ושרץ בידו..."

יורם קניוק נוסטאלגיה אופיינית

תוך שהוא מוקיע ומזלזל בסיפוריהם של בנימין תמוז (רקוויאם לנעמן) ודן צלקה (פיליפ ארנס) ומוכיחם על מגיפת הנוסד טאלגיה המתקתה הנוולת בהם משורה לשורה, משבח את יצירתו של יצחק בן-נר ועמוס עוז, ועמניק אשראי מה ליתם ראיבני ויעקב שבתאי. פרופ' מירון גיהר, למרות סמכותו הרבה, מהספק מסקנות מרחיקות לכת. עם זאת אפשר להבין מהספר שהשנה החולפת היתה במידת מה שנת מהפך לוחש בסיפורת הישראלית, כאשר חל שינוי במטרות, בסיגנון ובמצעי הביטוי. ברור שבעצם ריכזו מאמריו בפורמאט של ספר, הסתכן פרופ' מירון בחריגה מהנוהג המקובלת על חוקרי סיפורת - להמתין ולראות מהי הסיפורת העוברת את מיבחה הזמן, היצליח להעניק מעט מממד הזמן לסיפורת והעכשוויות בישראל.

יהודית. בקובץ רשימותיו זה, הוא עושה את כל שביכולתו, על-מנת לאזן את ההווה עם נצח הסיפורת העברית. בספר תשעה פרקים, וזה סידרם: 1. מיקרה בוחן: אליעזר שושני מאת יצחק בן-נר; 2. הוויכוח כאדיאיה: זכרון-דברים מאת יעקב שבתאי; 3. עימות שהחמק: פיליס ארנס מאת דן צלקה; 4. סאגה פלייטניטיטי: רקוויאם לנעמן מאת בני-מין תמוז; 5. אל מול האב: תור הפלאות מאת אהרון אפלפלד; 6. מספר שנגע בכתפו של מחזאי: החולה הנצחי והאהובה מאת חנוך לוין; 7. שני פנים לוריות: סומכי מאת עמוס עוז; 8. כאב שתומר: בעד יהויה מאת יותם ראובני; 9. מעין שיחת סיכום: הסיפורת הישראלית כיום. בתשעת הפרקים הנ"ל מצליח פרופ' מירון להביא תמונת מצב של התהליכים העוברים על הסיפורת הישראלית כיום,

הרופאים בהפיקת צרכניהם מכורים לתרוי פות, ומוכיח כי הרפואה הפכה רפואה מתועשת. למשל, מתאר איוון איליץ את בניית בתי-הזקנים כאקט חמור ופסול, שהתברר משלמת את מחירו הגבוה, וכן שאר סוגי הפרדת החריגים, כהיפוכו של מעשה חסד, וכמעשה של חוסר-סובלנות. המיסגרת הרפואית האחת היחידה הנר-אית לאיוון איליץ היא הרפואה הסינית, שזכתה בעידוד בימיו של הו"ר מאי-צ'י טונג, רפואת סל-הנצרים של הרופא הסיני, שיש בכוחה לטפל ב-98 אחוזים מן המחלות. רפואה של מטפלים ולא של רופאים. איליץ טוען שהרפואה המודרנית, נוקמת באדם על ניסיונו להילחם במגבלות ה-טבע. מעלתו העיקרית של הספר היא בהונת הקורא במידע מרתק על מערכת הרפואה בכלל והרפואה הציבורית בפרט.

תולעי תרבות

פלגיאט-שיר

שירו של המשורר הצ'כיאני ניי קאנור פארא, זכה בפלגיאט ידוע בשירה העברית הצעירה. בין הקוראים שיוכיחו בקיאות, וישלחו תצלום קפירוקס של הפלגיאט, כצירוף שמם יוגרי פרס בעד ערך סיפורתי.

ביקורת

והיד רושמת

גדירים מאד הם סיפרי ביקורת הסיפורת הרואים אור בחפיפה לספרים המבוקרים. ספר השובר טאבו זה של ריחוק בין היצירה לביקורת, תוך הפיכת הביקורת אמצעי עזר ליצירה, הוא סיפור החדש של פרופסור דן מירון פנקס פתוח שראה אור בימים אלה. בספר זה כונסו מאמריו של מירון, ש-פורסמו באחרונה בעיתונות, שבמהלכם הוא סקר באורח שוטף סידרת תופעות חדשניות בסיפורת העברית, לחיוב ולשלילי-

דן מירון סקירה אקטואלית

לה, תוך שהוא מאפשר לקהל הקוראים, לבור את המושג מתבן המילים שעל מדפי הספרים. דן מירון הוא מבקר בעל השקפות עולם יסודיות ומגמתיות לגבי הסיפורת העברית הנוצרת, ומעמדה בתרבות הישראלית וה- * דן מירון, הפנקס פתוח, הוצאת ספריית פועלים, ספרי דעת-זמנו, 108 עמודים (כריכה קשה).

עטיפת ספר חדש בסידרת מדע בידיוני של הוצאת מסדה אלמוות בע"מ. הספר הוא סיפור חייו ומותו וחיי החוזרים של תומס בליין, שבשנת 1958, בנסיעה על כביש ראשי לניו-יורק נהרג בתאונת-דרכים, וממש בו ברגע נחטף מהמוות לתוך העתיד, עד לשנת 2110, בעזרתה של חברת רקס. מעולמנו החד-חיי מגיע תומס בליין דגן אל המאה ה-22, שמדעניה המציאו שיטה להעברת הנפש מגוף לגוף, או במילים אחרות, יכולת האלמוות של כמה מבני אותה תקופה. העולם החדש והנודע שאליו נקלע בליין אינו שונה בערכיו מעולם המאה ה-20, למעט זכות הכניסה לעולם הבא ולתענוגותיו, וזכות הנמכרת למי שידר משגת לשלם ולהעשיר את האינטרסים המוגופר-ליסטים. בליין יוצא לחופשי בעולם אכזר זה, נחטף ומשתחרר, נוסע ברכב הקרוי הלימונית, בתאוב ומתנה אהבים, מגלה את נפשו בתוך גוף זר לו, פוגש את אשת הגוף שבו הוכנסה נפשו, קורא מיקרופיל-מים של הניו-יורק טיימס, מחפש עבודה, עובר תלאות למיניהן, עד שהוא הופך מטרה של האירגון המנופוליטי שהביאו מהמאה ה-20.

כאן מתחיל בליין, בדומה לסוכן חשאי טיפוסי של המאה ה-20, לעבור מסע של תלאות ואימה, כאשר הוא נכנס ויוצא מתופת עולם המחר, בביבים שדאנטה לא חלם על דומים להם, ומצליח, בעזרת כניסה לדמויות שונות, להגיע לקצווי תבל, לאיים רחוקים, שהציוויליזציה של המאה ה-22 כמעט לא הגיעה לשם.

מדע שימושי

איוון האיזום

כל קשר בין הסופר הפופולארי המרתק איוון איליץ לבין גיבורו של ל.נ. טולסטוי בנובלה מותו של איוון איליץ הוא מיקרי בהחלט. הסופר איליץ ביסס את מעמדו

איוון איליץ רפואה הפכה רפואה מתועשת

בתרבות המערבית, בעשרים השנה האחרונות, כמחלל החשבונות של הפרט עם המימסדים הגדולים. ראשית הוא תקף בספריו את מערכת חינוך-החובה, התח-בורה הממוכנת וכן גם הדתות הממוסדות והחברה המתועשת בכללה. בימים אלה ראה אור בעברית סיפור ניקמת הרפואה ** שבמהלכו הוא מתחשבן עם התלות של האדם ברפואה המודרנית. טענת הייסוד של איוון איליץ בסיפור היא שהרפואה הסוציאלית היא תברה יוצרת תחלואים ומגיפות מודרניות.

איליץ יוצר מערכת מוסכמות שונה מהמקובל, בעיקר לדימוי המוות בעיני החיים, תוך שהוא תוקף את הרופאים על נסיונותיהם להאריך חיים תוך הפיכת מלאכתם מאומנות למדע. הוא מאשים את

* רובוט שקלי, אלמוות בע"מ, עברית: דורית א. + עמוס גפן, הוצאת מסדה, 192 עמודים (כריכה רכה). ** איוון איליץ, ניקמת הרפואה, סיד-רת אופקים, הוצאת ספר, עובד, 257 עמודים (כריכה רכה).